

GOEDE WAARNEMING BODEMKUIL
GEEFT JUISTE DIAGNOSE

Bodemconditie zelf bepalen

Met het graven en beoordelen van een profielkuil kan je zelf inzicht krijgen in de fysische- en biologische kwaliteit van je bodem. Om de chemische kwaliteit te beoordelen is een bodemanalyse nodig. Hoe beoordeel je een bodemprofielkuil?

TEKST EN FOTO'S DENNIS HEUPINK EN LEEN JANMAAT

De bodem is de basis van je bedrijf. Het is dus van belang goed inzicht te hebben in het functioneren ervan. Een regelmatige beoordeling kan hierbij helpen. Je zal veranderingen sneller opmerken en makkelijker de relatie kunnen leggen tussen het beheer, de opbrengst en de kwaliteit van de bodem. Hoe vaak je de beoordeling uitvoert is afhankelijk van de situatie. Verander je het beheer of merk je dat opbrengsten teruglopen? Dat kunnen redenen zijn om je perceel intensiever te volgen. Idealiter beoordeel je ook een perceel voordat je het aankoopt of pacht. Een huis koop je toch ook niet zonder bezichtiging?

Bodem & landschap

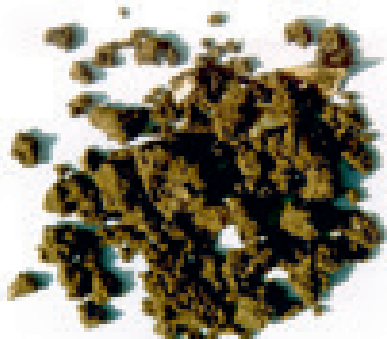
Kijk voordat je het perceel inloopt goed om je heen, het landschap vertelt al veel over de bodem die je zult aantreffen. Nederland kent een grote variatie aan landschappen. Ben je in een open polderlandschap, waar het water veel invloed op je bodem heeft gehad? Of sta je op een enkeerdgrond, waar jarenlange menselijke activiteit de bodem heeft gevormd. Kijk ook naar de waterstand in de sloot als deze aanwezig is, zijn er drainagepijpen zichtbaar? Ligt het perceel wat hoger of juist lager ten

opzichte van de naaste omgeving? Bekijk van tevoren ook eens een hoogtekaart, bijvoorbeeld via BOER&BUNDER (<https://boerenbunder.nl/>).

De kuil

Het is belangrijk om te weten wat je wilt beoordelen, dit bepaalt de plek waar je gaat graven. Wil je inzicht in de minder goede plekken of juist een gemiddeld beeld van het perceel? Het blijkt erg leerzaam te zijn wanneer je juist zowel een slecht deel van het perceel kiest en een goed stuk. Dat kunnen ook een wat hoger en wat lager vlak in het perceel zijn. Belangrijk is om niet

Kruimelig

Afgerond

Scherpblokkig

6 Het landschap vertelt veel over de bodem die je zult aantreffen.

Stappenplan voor de beoordeling van een kuil

1. Graaf een kuil van 50x50x50 cm

2. Steek een kluit van 25x25x25cm

3. Leg de kluit op de grond

4. Breek de kluit open

5. Beoordeel de kluit op structuur, beworteling en bodemleven

6. Steek een kluit uit de ondergrond tot 50cm diepte en beoordeel deze

Benodigheden voor het graven van een kuil

Spade, meetlint, mesje en veldboekje bodemconditiescore met referentie foto's. En bijvoorbeeld een invulformulier.

En nog meer informatie mijnbodemconditiescore.nl

Tarwe (links) en uien (rechts) met goede beworteling

Recept voor een kuil

- Graaf op minstens 20 meter uit de kopakker
- Vermijd niet-representatieve plekken
- Let goed op gewasgroei
- Vermijd rijsporen
- Graaf een kuil van 50x50 en minimaal 50 cm diep. Zit daar net een overgang, graaf dan iets dieper!
- Beoordeel in de profielwand: opbouw, structuur, bewerking, waterhuishouding en bodemleven
- Steek een kluit uit de zijkant tot 25 cm diepte en beoordeel die op dezelfde punten als de profielwand

Er zijn drie structuurgroepen: kruimelstructuur, afgeronde structuur en scherpblokkig.

te gaan graven op verstoorde plaatsen zoals de kopakker of een gedempte sloot. Zie in onderstaand stappenplan hoe je te werk gaat. Neem ook een prikstok mee. Hiermee kan je gemakkelijk verdichte of storende lagen opsporen.

De kluit

Steek zorgvuldig een kluit grond uit in de bovenlaag. Door deze open te breken worden de structurelementen zichtbaar, zo ook het aanwezige bodemleven. Qua structuur onderkennen we drie groepen, namelijk kruimelstructuur, afgeronde structuur en scherpblokkig.

Doorgaans vind je bovenin vooral kruimelstructuur, deze structuur wordt gevormd door activiteit van het bodemleven. Het bodemleven zelf, denk aan wormen, zijn zichtbaar als er voldoende voedsel is en de omstandigheden gunstig zijn. Als de bodem erg droog is, trekken de wormen zich terug en gaan in een ruststand ofwel overlevingsmodus. Dit is herkenbaar aan wormen die als knoepjes in hun gang zitten. Hoe scherpblokkiger de bodem is, des te moeilijker begaanbaar is de bodem voor bodemleven en beworteling.

Beworteling

Graaf bij voorkeur een profielkuil in het gewas zelf, dus tijdens het groeiseizoen. In dat geval is de beworteling van het gewas of van de groenbemester beter zichtbaar en te beoordelen. Maak met een mesje de wand van de profielkuil rul, zodat je de worteltjes goed kan zien. De mate van beworteling is zowel afhankelijk van het gewas als van de bodemkwaliteit.

De kuil beoordeeld, wat nu?

Na het beoordelen van de kuil heb je een beeld van de conditie van de bodem. Maar nu moet het echte werk nog beginnen. Is de conditie naar behoren of is er verbetering gewenst? En welke maatregelen zijn nodig om de bodemkwaliteit naar een hoger peil

Iedere grondsoort een andere profiel

Door de kuil verder uit te graven ontstaat een compleet beeld, met name overgangslagen zijn zichtbaar. Door goed te kijken, is ook verdichting waarneembaar. Verdichting op ongeveer 30 centimeter diepte wijst veelal op een ploegzool, deze laag kan nog lang aanwezig blijven, ook als er minder diep wordt geploegd of minimale groundbewerking wordt gehanteerd. Voor zandgronden zijn de zogenaamde podzolgronden kenmerkend. Op zeekleigronden zijn vaak vaaggronden aanwezig, deze zijn weinig gekleurd en egaal. Roestvlekken in het profiel duiden op tijdelijke verzadiging van water, indien deze dieper liggen dan 60 cm is dit goed, bovenin het profiel (0-40 cm) duidt dit op slechte ontwatering. Voor wie meer wil weten over bodemvorming en bodemtypen kan terecht op de website <https://www.geologievannederland.nl/ondergrond/bodems>

te brengen? Het interpreteren en vertalen van de signalen die de bodem geeft naar een goed beheer is een belangrijk onderdeel van het boerenvak. Heb je behoefte aan wat hulp?

Lees dan de praktijkgids Bodemsignalen (https://www.roodbont.nl/nl/product/100-178_Bodemsignalen) of neem contact op met de auteurs van dit artikel via d.heupink@louisbolk.nl. ■

